

Our Reference: IIUM/301/ARAB/

Date: 14.09.2025

To whom it may concern;

Ref: Foreign scientific supervisor's review on the dissertation work of Kozhabekova Raushan Sanatovna entitled "Hermeneutic Paradigm of the Human Image in the Poetry of Abay and Shawqi: a comparative analysis" proposed for the degree of Doctor of Philosophy, Ph.D. in the educational program "8D02305-Foreign Philology (Oriental Languages)" of Al-Farabi Kazakh National University

This is to certify that **Kozhabekova Raushan Sanatovna**, a doctoral candidate for the degree of Doctor of Philosophy in the educational program "8D02305-Foreign Philology (Oriental Languages)" of Al-Farabi Kazakh National University, is my foreign scientific supervisee. Her proposed dissertation work is entitled: "Hermeneutic Paradigm of the Human Image in the Poetry of Abay and Shawqi: a comparative analysis".

Her dissertation consists of an introduction, three chapters, a conclusion, a list of literature review, and an appendix. The chapters are divided into thematic chapters within themselves. The first chapter of the dissertation is entitled "Theoretical Foundations of the Research", where the theoretical aspects of scientific studies are considered, in particular, this chapter analyzes the history of the emergence of the comparative method in the study of literary creativity and its use in the Kazakh-Arabic language, as well as the basics of hermeneutics and the categories of hermeneutics in Schleiermacher's theory.

The second chapter compares the personality and works of Abay Kunanbayuly and Ahmad Shawqi where the origins of Abay and Shawqi's works, the historical period in which the poets lived, and problems in the social environment are discussed in detail. In turn, the theme of "Man" in the works of the Kazakh poet Abay and the Arab poet Shawqi were compared in light of the comparative methodology.

The third chapter is a comparative analysis of the image of man in the poetry of Abay and Shawqi whereby their similarities and differences in terms of philosophical, ethical and aesthetic ideas related to the concept of "Man" as well as the cultural and artistic features of Kazakh and Arabic literature are highlighted.

The structure and content of the doctoral student's research work portray the principles of consistency, interconnectivity, and cohesion from the beginning to the end of the research work.

In the course of the research, the author analyzes the philosophical and aesthetic views of the two poets on spiritual growth, place and responsibility in society, moral values and highlights the common and national characteristics of both Kazakh and Arabic literature.

Department of Arabic Language and Literature
AbdulHamid AbuSulayman
Kulliyah of Islamic Revealed Knowledge and Human Sciences
International Islamic University Malaysia
P.O. Box 10, 50728 Kuala Lumpur
Phone : +603 6421 5137 Fax : +603 6421 4870

The dissertation contains new insights and ideas, as well as findings. The topics in the research work and the issues discussed in their framework and the formulated arguments are inextricably linked. The researcher is able to reveal in details that her dissertation on the topic "Hermeneutic Paradigm of the Human Image in the Poetry of Abay and Shawqi: a comparative analysis" is one of the most pressing problems in the formation of the "human" personality in a modern society. In addition, at the end of each chapter of the research work, it conducts an analysis related to the topic.

During the research, Kozhabekova Raushan Sanatovna completed an internship at Istanbul Medeniyet University under the guidance of Associate Professor Dr. Turgay Shafak through a bilateral agreement between 15.04.2022. – 30.06.2022. During her stay at the University, the doctoral student performed important tasks related to self-improvement and dissertation topics.

During the research work carried out at the Istanbul Medeniyet University (Turkey, Istanbul), all the goals were achieved. Works were carried out in scientific libraries in Istanbul (ISAM, Beyazit, IBB Ataturk, Suleimanye, Orhan Kemal), collection and processing of materials on the topic of the dissertation, research of scientific literature (historiographic review and data science analysis), consulting on the project and structure of the dissertation, preparation of the text of a scientific article for publication listed in the Scopus database.

Since the research works were carried out at the Istanbul Medeniyet University (Turkey, Istanbul), all the necessary professional skills for a doctoral student to write her dissertation work were somewhat expanded. In addition, during the internship, literary sources were collected from Istanbul libraries about Ahmad Shawqi (because the poet's mother was a Turk, and the Turks studied the topic in depth). Materials on the works of Turkish Research scientists on the topic of the dissertation have been compiled and digitized under the funds of the scientific libraries.

Several online consultations were held to discuss the structure of the research work. The first chapter was edited and, as a result, its writing was carried out.

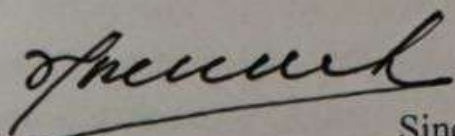
During a special trip to Egypt, where the researcher visited the Ahmad Shawqi Museum in Cairo and conducted an interview with Museum Director Aya Taha, she got access to archival information about Ahmad Shawqi.

In addition to that, she visited the library of Alexandria (Alexandria, Egypt), one of the largest historical libraries in the world, where she managed to be exposed a lot to the life and works of Shawqi. It should be noted that scholars who studied the Abay poet in Kazakhstan also had a lot of experience in her work. Among the sources consulted, the monograph "Interpretation of the Quranic and Hadith Texts in the Works of Abay Kunanbayuly" by his domestic supervisor, Paltore Yktyyar, was analyzed and incorporated into the researcher's study. The work done during the foreign internship was useful both for the researcher and for successful scientific work in the near future. Thus, the foreign scientific internship was completed in accordance with the established goal, objectives and the individual target.

In conclusion, the dissertation research of Kozhabekova Raushan Sanatovna "Hermeneutic Paradigm of the Human Image in the Poetry of Abay and Shawqi: a comparative analysis" for the degree of Doctor of Philosophy in the educational program "8D02305-Foreign philology (Oriental Languages)" is a highly qualified scientific work with a clear content of the study in accordance with the needs of modern realism. The

research work is carried out in accordance with the requirements for dissertations. Considering that she is specialized in the foreign philology who can contribute to solve the theoretical problems in the field of Comparative Literary Studies, I consider Kozhabekova Raushan Sanatovna worthy of receiving a Ph.D. in Philosophy in the educational program "8D02305-Foreign philology (Oriental Languages)".

Sincerely,

International Islamic University Malaysia

Associate Professor Dr. Haslina Hassan

ASSOC. PROF. DR. HASLINA BINTI HASSAN
Director

Academic Management & Admission Division (AMAD)
International Islamic University Malaysia

14.09.2025

Малайзия Халықаралық ислам университеті
Сілтеме №: IUM/301/ARAB/
Күні: 14.09.2025ж.

Ағылшын тілінен аудармасы

Талап етуші орындарға;

**Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің «8D02305-Шетел
филологиясы (шығыс тілдері)» білім беру бағдарламасы бойынша
философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған
Кожабекова Раушан Санатовнаның
«Абай мен Шауқи поэзиясындағы адам бейнесінің герменевтикалық
парадигмасы (салыстырмалы-салғастырмалы талдау)» атты
диссертациялық жұмысына шетелдік ғылыми жетекші**

ПІКІРІ

Осы пікір арқылы Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің «8D02305 – Шетел филологиясы (Шығыс тілдері)» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне үміткер Қожабекова Раушан Санатовнаның менің шетелдік ғылыми жетекшілігімде екендігін растаймын. Докторанттың ұсынылған диссертациялық жұмысының тақырыбы: «Абай мен Шауқи поэзиясындағы адам бейнесінің герменевтикалық парадигмасы (салыстырмалы-салғастырмалы талдау)».

Диссертациялық жұмыс кіріспеден, үш тараудан, қорытындыдан, әдебиеттер тізімінен және қосымшадан тұрады. Тараулар өз ішінде тақырыптық бөлімдерге жіктелген. Бірінші тарау «Зерттеудің теориялық негіздері» деп аталады. Мұнда ғылыми жұмыстың теориялық мәселелері қарастырылады, атап айтқанда, бұл тарауда әдеби шығармашылықты зерттеуде салыстырмалы әдістің пайда болуы тарихы және қазақ-араб тіліндегі қолданысы сондай-ақ герменевтиканың негіздері мен Шлейермахер теориясындағы герменевтиканың категориялары талданады.

Екінші тарауда, Абай Құнанбайұлы және Ахмед Шауқидің тұлғасы мен шығармашылығы салыстырмалы түрде зерттеледі, онда Абай және Шауқи шығармашылығының бастаулары, ақындар өмір сүрген тарихи кезең мен әлеуметтік ортадағы мәселелер жан-жақты талқыланады. Аталмыш ақындардың есімі тарихта кеңінен орын алғанын еске алатын болсақ, өз кезегінде қазақ ақыны Абай мен араб ақыны Шауқи шығармашылығындағы «Адам» тақырыбы салыстырылып, сабақтастырылып компаративистік әдіс тұрғысында дәйектелген.

«Абай және Шауқи поэзиясындағы адам бейнесіне салыстырмалы талдау» атты үшінші тарауда Абай және Шауқи поэзиясындағы адам бейнесінің парадигмалары, сондай-ақ олардың ұқсастықтары мен

айырмашылықтары, «адам» концептіне қатысты философиялық, этикалық және эстетикалық идеялар зерделеніп, қазақ және араб әдебиеттерінің мәдени-көркемдік ерекшеліктері ғылыми тұрғыдан салыстырылады. Абай және Шауки шығармаларындағы адам бейнесі герменевтикалық тұрғыдан талданып, ақындар стилі мен азаматтық және қайраткерлік қағидаттарының ұқсастықтары мен айырмашылықтары анықталады.

Докторанттың зерттеу жұмысының құрылымы мен мазмұны жүйелілік пен сабақтастық қағидаларын сақтауды көздейді және тараулардың өзара тығыз байланысы мен сабақтастығын мақсат етеді.

Ізденуші зерттеу барысында қос ақынның рухани өсуі, қоғамдағы орны мен жауапкершілігі, моральдық құндылықтар жайлы философиялық-эстетикалық көзқарастарына талдау жүргізеді және қазақ әдебиеті мен араб әдебиетінің ортақ сипаттары мен ұлттық ерекшеліктерін де қарастырады.

Диссертацияда тың деректер мен жаңа идеялар, соны пайымдаулар мол. Зерттеу жұмысындағы тақырыптар мен олардың аясында көтерілген мәселелер мен тұжырымдалған дәйектемелер бір-бірімен тығыз байланысқан. «Абай мен Шауки поэзиясындағы адам бейнесінің герменевтикалық парадигмасы» атты тақырыптағы диссертациясы қазіргі қоғамдағы «Адам» тұлғасын қалыптастыруда өзекті мәселелердің бірі болып отырғандығын зерттеуші жан-жақты ашып көрсете білген. Сонымен қатар зерттеу жұмысының әр тарауының соңында тақырыпқа байланысты талдау жасап отырады.

Қожабекова Раушан Санатовна ғылыми зерттеу барысында 15.04.2022ж. – 30.06.2022ж. уақыты аралығында екі жақты келісім арқылы PhD докторы, доцент Торғай Шафактың жетекшілігінде Ыстамбұл мәдениет университетінде тағылымдамадан өтті. Университетте болған аралықта докторант өз-өзін жетілдіру және диссертациялық тақырыптарға қатысты маңызды істерді атқарды.

Ыстамбұл мәдениет университетінде (Түркия, Ыстамбұл) жүргізген зерттеу жұмыстары уақытында, диссертацияның жеке жоспарында қойылған барлық мақсаттар мен міндеттер орындалды. Ыстамбұл қаласындағы ғылыми кітапханалармен (ISAM, Beyazit, IBB Ataturk, Suleimanye, Orhan Kemal) жұмыс, диссертация тақырыбы бойынша материалдарды жинау және өңдеу, ғылыми әдебиеттерді зерттеу (тарихнамалық шолу және деректану талдауы), диссертацияның жобасы мен құрылымы бойынша кеңес беру, Scopus дерекқорына кіретін басылымда жариялау үшін ғылыми мақаланың мәтінін дайындау жұмыстары атқарылды.

Ыстамбұл мәдениет университетінде (Түркия, Ыстамбұл) жүргізген зерттеу жұмыстары нәтижесінде докторантқа диссертациялық жұмысын жазу үшін барлық қажетті кәсіби дағдылар біршама кеңейтілді. Сонымен қатар, тағылымдама барысында Ыстамбұл кітапханаларынан Ахмед Шауки хақында әдеби дереккөздер жиналды (себебі ақынның анасы-түрік болғандықтан,

түріктер оны терең зерттеген) . Ғылыми кітапханалар қорларында жиналған диссертация тақырыбы бойынша түрік зерттеуші ғалымдарының еңбектері бойынша материалдар цифрландырылды.

Бірлесе отырып, зерттеу жұмысының құрылымын талқылау мақсатында бірнеше онлайн консультациялар өткізілді. Алғашқы тарау редакцияланып, нәтижесінде оның жазылуы жүзеге асырылды.

Зерттеуші арнайы Мысырға сапар шегіп, Каир қаласындағы Ахмед Шауқи музейін зиярат етіп, ондағы ғылыми қызметкермен сұхбат жүргізу барысында Ахмед Шауқи туралы архивтегі мәліметтерге қол жеткізді. Сонымен қатар, әлемдегі ең үлкен тарихи кітапханалардың бірі Александрия (Александрия, Египет) кітапханасына барып, Шауқидің өмірі мен шығармашылығы жайында жазылған біршама еңбекке қол жеткізді. Қазақстандағы Абай акынды зерттеуші ғалымдардың да еңбектерімен танысу тәжірибесі мол болды деп айтуға тұрарлық. Оның ішінде зерттеуші Отандық жетекшісі Палтөре Ықтиярдың «Абай Құнанбайұлының шығармаларында Құран және хадис мәтіндерінің интерпретациялануы» монографиясын да қолданып, қарастыра білді. Шетелдік тағылымдама барысында жасалған жұмыс зерттеуші үшін де, болашақта табысты ғылыми жұмыс үшін де пайдалы болды. Осылайша, шетелдік ғылыми тағылымдама белгіленген мақсатқа, міндеттерге және жеке жоспарға сәйкес аяқталды.

Қорытындылай келе, «8D02305-Шетел филологиясы (шығыс тілдері)» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы PhD дәрежесін алу үшін Қожабекова Раушан Санатовнаның «Абай мен Шауқи поэзиясындағы адам бейнесінің герменевтикалық парадигмасы (салыстырмалы-салғастырмалы талдау)» атты диссертациялық зерттеуі заманауи шынайылық қажеттіліктерге сай зерттеудің мән-мазмұны айқын, біліктілігі жоғары ғылыми жұмыс болып табылады. Зерттеу жұмысы диссертациялық жұмыстарға қойылатын талаптарға сай орындалған. Салыстырмалы әдебиеттану саласындағы теориялық мәселелерді шешуге өз үлесін қоса алатын шетел филологиясының маманы екенін ескере отырып, Қожабекова Раушан Санатовнаны «8D02305-Шетел филологиясы (шығыс тілдері)» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы PhD дәрежесін алуға лайық деп санаймын.

Құрметпен,
Қолы,

Малайзия Халықаралық ислам
университетінің
қауымдастырылған доценті,
PhD Хаслина Хассан

14.09.2025ж.

ПАРАҚТЫҢ АРҒЫ ЖАҒЫНА